

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 27.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 oyr. á forsiðuni,
20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 8. juli 1930.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á postinum, brævasvarstøðum
og skrivstovum. Telf. 143.

4. árg.

Tandlæge BREND
traffes 11—3. Telf. 114.

NAAR TALEN er om det socialistiske Samfund, høres ofte Indvendinger som disse: »Jo, der er meget rigtigt og kont i den socialistiske Lære. Hvis blot Menneskene var Engle, saa kunde man gennemføre et saadant Idealsamfund. Men Menneskene er nu engang ikke Engle, tværtimod. Og saadan som de er i Dag, vil det vise sig umuligt at skabe et Broderskabets Samfund«. Disse letkøbte Indvendinger slutter gerne med et elskværdigt Smil og en og anden lille overbevisende Forsikring om, at »jeg er i Grunden selv Socialist, men — man maa regne med Menneskene, som de ere«.

De Folk, som gør Brug af disse Argumenter, viser blot, at de overhovedet ikke har tænkt Tingene igennem. Og de svæver i den absolute Misforstaaelse, at det er den menneskelige Natur, der præger og bestemmer Samfundsforholdene, mens det i Virkeligheden er det omvendte, som er Tilfældet. Det er de raadende Samfundsforhold, som hver Dag i Aaret og hver Time paa Dagen præger Menneskenaturen og er bestemmende for hele dens Udvikling og al dens Udfoldelse af godt eller ondt. Det er de Omgivelser, det enkelte Menneske er opvokset i, som skaber dette Menneskes Personlighed, Væsen og Karakter. Og det er for saa vidt rigtigt, naar det siges, at Menneskene i Dag ikke er Engle. De kapitalistiske Samfundsforhold og den herskende borgerlige Moral er langt bedre egnet til at skabe Djevle end Engle af Menneskene. Den hensynsløse Egenkærlighed, den krasse Egoisme og de veludviklede Rovdyrsinstinkter, man i Dag kan finde hos mange Mennesker, er Egenskaber, de netop har erhvervet sig i den haarde Selvopholdelseskamp, som det kapitalistiske Samfund har ført Menneskene op i.

Et Samfund, hvor Vejen til Lykke gaar gennem den mest knivskarpe Konkurrence, gennem det stadige Jag efter personlig Vinding, og hvor det er bitterligt sandt, at den enes Død er den andens Brød — kan ikke godt komme til at skabe gode Mennesker.

Socialismen har aldrig givet sig ud for, at den kan gøre Menneskene til Engle. Det er heller ikke nødvendigt. Men

Socialismen har paastaet, at der kan skabes sundere Samfundsforhold, som igen kan give Menneskene Anledning til selv at blive bedre.

Afskaffelsen af Klassesamfundet og Udryddelsen af den sociale Nød, vil skabe ny Muligheder for den opvoksende Slægt, vil give den Troen paa Livet tilbage og Idealer og Livsmaal at stræbe henimod, som sikkert vil virke mere foredlende end det Svælg af Elendighed, man i Dag til Stadihed bevæger sig paa Randen af.

Indførelsen af den socialistiske Samfundsholdning vil lidt efter lidt skabe et nyt Livssyn, en ny Moral blandt Menneskene. Fællesskabets, Sammenholdets og Solidaritetens Ide vil fortrænge den Egenkærlighed og krasse Egoisme, som de kapitalistiske Samfundsforhold med

deres Moral om »alles Kamp mod alle« fremelsker.

Ikke Engle, men virkelige Mennesker vil den ny Slægt blive. Lykkelige Mennesker, som i fælles Interesse vil sætte Ryggen til og bære Samfundet frem til almindelig Velstand.

Og med den ny, mere praktiske og økonomiske Udnyttelse af alle Menneskenes Evner, Anlæg og Kræfter vil det kulturelle Fremskridts Veje blive langt lettere at gaa, end de hittil har været.

Hver vunden Sejr i Politik og i Erhvervsliv, i Teknik og Økonomi, vil komme alle Samfundets Mennesker til gode. Og fordi Fællesskabet og Solidariteten bliver den store Fællesnævner for al virkelig Menneskelykke, vil alle Samfundets Medlemmer være interesserede i at yde deres bedste.

Alttingsins 1000-ára minningardagar í 1930.

(Frá tíðindamanni okkara).

Reykjavík, 27.—6.—30.

Reykjavíkin er skýrð í hátíðarskráð, landið her sín fagra summarráð, loftið er fagurt blátt og havið er skínandi bjart. Skiparðgvan við havnina við fremmunda ferðafólki, Íslands og Alttingsins gestum, gestir frá nærum 30 øðrum londum, geva Reykjavíkar havn ein sera hátíðarligan dóm.

Tað er túsund-ára hátíð Alttingsins.

„Officiellir“ gestir.

Altíngið hevði sent bjóðing til ymis lond um at senda menn til hátíðina. Fyri tey ymisku lond móttu hesir:

Danmark: I. Jensen Kleis, landstingsformaður, H. P. Hansen, fólkatingsformaður.

Noreg: Helgi Thune, lótingspresidentur, og Chr. Hornsrud, stórtingspresidentur.

Svøríki: C. P. V. Nielsson, tiltakspresidentur í 1. kamar og presidenturin fyri 2. kamar, harra Bernh. Eriksen.

Finland: Hakkila, tiltakspresidentur.

Føroyar: Edw. Mitens, lótingsformaður.

Bretland: Lord Francis J. Newton, lord Marks, Robert Hamilton og Rhys Davies.

Frakland: Senator Lancier og M. Léon Vincent, ríkisdagsmaður.

Týskaland: Karl Hildenbrand, fyrrv. gesantur, Emil Berndt, borgarmeistari í Berlin, Hermann Hofmann, yvirliari í Ludwighafen.

Bohmerland: Dr. Frantisek Soukup, ríkisdagspresidentur, Jan Malypetr, ríkisdagspresidentur, og dr. Zádara.

U. S. A.: Peter Norbeck, senator frá S-Dakota, O. B. Burnthess,

limur av kongressini frá N-Dakota, F. H. Fljórdal, presidentur fyri havnaarbeiðarasambandið, Detroit, O. B. P. Jacobsen, Fergus Falls Minnesota, formaður fyri norskum sangfeløgum, Sveinbjørn Jónsson, professari, Úrbana.

Canada: Kapt. S. Jónasson, B. J. Brandson og Arni Eggertsson.

Danmarks gáva til Ísland.

Miðvikudagin 25. juni var ríkisráðharri Stauning í stjórnhúsinum, og var har móttikin av íslenska forsetisráðharranum Þórhallsson, de Fontenay og Þórdarsson, museumsfyrstjóðmaður. Stauning læs her upp eitt gávubráv, við hvørjum fylgdu 130 fortíðarlutir av íslensku monnum upprunað. Forsetisráðharri Íslands takkaði hjartaliga fyri hesa stóru og dýmettu gávu.

Gávubrávið ljóðaði soleiðis: „Ved den enestaaende historiske Begivenhed, som fejres af Island i Tusindaaret for Oprettelsen af Landets Alting, vendes Sindene naturligt mod de betydningsfulde Kulturminde fra Islands Fortid, der endnu er bevarede.

Opfyldt af Beundring for den ældgamle og storladne islandske Kultur har den danske Regering saaledes ogsaa fattet det Ønske til sin og det hele danske Folks Lykønskninger ved denne Løjflighed at kunne føje Overbringelsen af en Række synlige Minder fra Islands Fortidshistorie, som hittil har været opbevaret i det danske Nationalmuseum, og for hvis Erhvervelse der tidligere fra islandske Side er vist Interesse.

Efter dertil meddelt Bemyndi-

gelse fra H. M. Kongen og med Tilslutning af den danske Rigsdags Finansudvalg, har jeg, som Danmarks Statsminister, nu den Glæde og Ære herved at overrække den islandske Stat, som Gave fra Danmark, de paa den hermed følgende med det danske Undervisningsministeriums Segl forsynede Liste opførte Genstande, som har Fortidstilknytning til Island, idet jeg af disse særlig skal fremhæve Messehaglen fra Honum Kirke, den med Runeskrift forsynede Kirkestol fra Grund og den berømte, udskaarne Dør fra Valtjófsstad. TH. STAUNING.“

Til Tingvallir.

Ferðafólkið skal koma sær á Tingvallir, og tað ræður um at verða millum tey fyrstu. Vegurin er 60 km. 600 bílar skulu flyta fólk inn á vøllir, men tá ið hvør bílurin ikki kann gera meira enn eina ferð triðja hvønn tíma, má bilast um náttina við. Men tað ger minni, tí norðurlanda náttin er alljó og fogur.

Stór var mannagýva komin á hitt søguliga stórstaði »Tingvøllir«, har Alttingsins 1000-ára hátíð verður hildin. Tjöldini, ið reist vóru, góðu hátíðarstaðnum meira ein nýbygðardám enn eitt søguligt stað, hóast tað er søguligt, so tað munar. Og hin stórsigna náttúrin, ið finnist inni á vøllum, er ment at hugtaka fólk, eisini tey, ið annars eru ísakold fyri slíkum.

Høvuðsdagurin.

Tórdsdagurin kom. Hann byrjaði heldur gráur, men veður-gudarnir høvdu tilsjónalátandi eisini gjørt seg út til at vera við í hátíðini, og teir góðu gott veður, tá ið Jón Helgason, biskupur, byrjaði gudstænastuna við Almagnagjá kl. 9 á morni. Tá lýsti sólin so fagurliga, og tað var sum alt her úti á vøllum hevði fingið lív og við darrandi rodd sang Øxarárfossur í lavakloyvini.

Gudstænastan í Almagnagjá.

Íslands ovarsti kirkjuliði, Jón Helgason, biskupur, talaði til mýgvuna í Almagnagjá, og segði m. a.:

»Eina so stóra mannagývu, sum her er komin saman í dag, hava hesi fjøll, ið standa vakt uppí yvir hesum öldargamla tingstaðið, aldri verið vitni til. Her eru í dag komin saman so nógv av landsins egna börnum, sum ongantíð áður; tí ikki bert tey børn, ið heima eru, eru komin, men eisini mong av Íslands börnum, ið nú hava bústað ymsa aðra staði í útheiminum, eru komin heim til lands fyri at vera til staðar á hátíðardogum móðir Íslands. Verið tit hjartaliga vælkomnir! Og vælkomnir verið tit gestir frá okkara frænda- og grannalondum, Noreg, Danmark, Svøríki og Finland, og tit heiðrðu gestir frá meginlandinum mikla. Vælkomnir verið tit gestir frá bandaríkinum í Ameríku. Av ansi og hugi fyri okkara land og fólk, søgu, mál og mentum eru tit komin higar at heiðra

okkum á hesi öldargomlu grund, til Alttingsins 1000-ára hátíð.«

Á Løgbergi.

Úr norðan og sunnan, úr eystan og vestan streymaði fólkíð til hitt heilaga Løgberg, við Íslands konungi og drottning og krúnprinsi Svøríkis á odda.

Her sang Tingvallakórið lovsang Mathias Jochumssonar: »Ó, Guð vors lands«, til Sveinbjørnsonar innarliga og tá so veldiga tónaverk. Ein hátíðarsund — tað sang í hvørjum Íslendskum hjarta.

So steig forsetisráðharrin Þryggvi Þórhallson fram og helt eina søguliga røðu um Altíngið frá tí, tað byrtist, til okkara dagar. So bar hann fram Alttingsins kvøðu til teir fremmandu gestirnar.

Her vóru nógvur fyndararður hildnar. Alttingspresidenturinn Ágústsson flutti fram eitt søguligt yvirli um Ísland og tey skiftandi víðurskifti, síðani tað var bygt.

Formaðurin fyri tí danska fólkatinginum, javnaðarmaðurin H. P. Hansen, helt eina stóra røðu, og heiðraði hann ríkisdagsins vegna Íslandi og Íslendingar. »Vit heiðra tað fólk og tess undangongumenn, ið líka síðani landið var bygt hava vart fólkastýrið. Tá ið Danmarks ríkisdagur í dag ber Íslandi og tess tingi sína kvøðu, so verði hon fylgd av einari tókki til Íslendingur fyri tað, ið her er gjørt fyri ands- og mentunnarliv í norðurlondum. Til minnis um hesa hátíðar-samveru verður ein »væsi«, við myndum úr Íslandi og úr Danmark, av danska ríkisdegi givin Alttinginum. Okkara bestu ynskir til Alttingsins, til land og fólk.«

Bernh. Eriksen bar fram kvøðu frá Sværíkis ríkisdegi, og stórtingspresidentur Hornsrud bar kvøðu frá Noregs stórtingi og ríkisstjórn.

Hakkila bar Finlands kvøðu til 1000-ára tingið.

Løgtingsformaður Edw. Mitens bar Føroya kvøðu til Ísland. Røðan er prentað aðrastaðni í blaðnum.

Ríkisráðharri Th. Stauning bar á Løgbergi fram soljóðandi skrivliga heilsu frá danska ríkisdegi:

»Til Íslands Alting.

Den danske, interparlamentariske Gruppe bringer Nordens ældste Rigsdag en hjertelig Broder-Hilsen til 1000-Aarsfesten. Islands og Danmarks Folk har været forbundet i mere end et halvt Aartusind. Mange og stærke Bænd er i Aarhundredenes Løb knyttet mellem de to Folk. Nye Tider, Friheds- og Fremgangstider, er rundet op for Islands Folk. Med Glæde og Beundring har vi været Vidne til Landets mægtige Udvikling i den sidste Menneskealder. Vi udtaler vort Haab om, at Islands ældgamle Alting maa se Folket gaa lyse Tider i Møde og føre det frem til Held og Hæder. Th. Stauning.«

Alttingshátíðin var ikki lokin fyrr enn á sunnudegi. Bj.